

MEĐUBIBLIOTEČKA POZAJMICA

INTERLIBRARY LOAN

AIDA SALIHAGIĆ

Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH

asalihagic@nub.ba

UDK 021.64:027.082]

Sažetak

Upotreba savremenih računarskih tehnologija unaprijedila je rad u biblioteci u svim segmentima, a naročito u oblasti međubibliotečke pozajmice. Svaki zahtjev za pozajmicu knjige ili članka, kao i njegova realizacija, ubrzan je i poboljšanog kvaliteta. Za korisnika koji postavlja dva uslova: tačnu informaciju i blagovremenu informaciju, biblioteka postaje mjesto koje može upotpunosti odgovoriti na ovaj zadatak.

Ključne riječi: Bibliotečka saradnja -
Međubibliotečka pozajmica - Internet

Summary

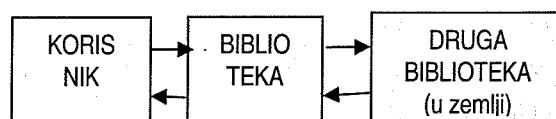
The use of the modern computer information technology has set forward the work in the library in all segments, especially in the field of the Interlibrary loan. Every request for a loan of a book or a journal article, as well as its realization, has been much faster and with a much better quality.

For the user which put two conditions: the exact and in time information, the library is becoming a place who can completely answer to this his demands and needs.

Keywords: Library cooperation - Interlibrary Loan - Internet

Polazeći od činjenice da biblioteka nije u mogućnosti svom korisniku pružiti apsolutno sve informacije iz svojih fondova, dolazimo do pitanja povezivanja i saradnje sa drugim bibliotekama da bi se zadovoljili korisnički zahtjevi. Biblioteke imaju obavezu pružiti informaciju svom korisniku, te se osloniti na druge slične institucije u cilju

zadovoljavanja te potrebe. Dakle, međubibliotečka pozajmica postaje jedna od vitalnih funkcija biblioteke. "Interlibrary loan" (skraćeno ILL), "Document delivery service", "Međubibliotečka posudba (pozajmica)" su termini kojima nazivamo proces kojim bibliotekar traži ili daje materijal drugoj biblioteci, u cilju zadovoljavanja korisnikove potrebe za informacijom, koju je svaka biblioteka obavezna pružiti. Proces se može predstaviti i šematski, gdje vidimo da se zahtjev šalje sve do biblioteke koja ga može realizovati, te da se nazad vraća prema korisniku, odnosno biblioteci koja je bila posrednik:

Međubibliotečka pozajmica se odvija na dva plana:

- u zemlji
- sa inostranstvom.

Prvi korak je obavljanje intervjua sa korisnikom da bi se stekla slika šta on tačno traži i da bi se preuzela ispravna referenca. Prije slanja zahtjeva citat se provjerava na relevantnom izvoru, da bi se potvrdila tačnost i kompletnost. Slijedeći korak je potražiti biblioteku koja ima materijal, prvo u zemlji, zatim prema vani. Ako je inostrana biblioteka opremljena traženom knjigom (ili člankom) provjeriti da li ima ILL centar i informirati korisnika koliko procedura može trajati. Većina zemalja ima centralnu biblioteku zaduženu za ovakvu vrstu saradnje. Plaćanje je za očekivati i treba izmiriti dug prema biblioteci koja šalje materijal.

Načini slanja zahtjeva:

1. Standardni: IFLA forma
- Fax**
2. Elektronski: E-Mail (On-line forma)

Isporuka:

1. Pošta (ako se radi o knjizi)
2. Fax i E-Mail (kada su članci iz časopisa u pitanju)
3. Elektronski časopisi i on-line baze podataka (pristup preko Interneta)

Utica j informatičkih tehnologija na bržu i kvalitetniju potrebu za informacijama

Ovladavanjem znanja rada na računar u pristup Internetu od neprocjenjive su važnosti za efikasno i brzo obavljanje ovog posla. Elektronsko okruženje omogućava ljudima da što prije sudjeluju u protoku informacija, što znači da sjedeći za svojim računarima, bilo gdje da se nalaze imaju pristup informaciji na sasvim drugom kraju svijeta, bez obzira što tu informaciju posjeduje neka druga biblioteka.

U tradicionalnoj praksi bibliotekar je poštanskim putem slao zahtjev pretpostavljajući da to odredišna biblioteka ima i čekao sedmicama na prispjeće materijala.

Danas bibliotekar pronalazi web adresu biblioteke za koju smatra da bi mogla posjedovati željenu knjigu ili časopis, ulazi u online katalog te biblioteke, pretražuje i dolazi do odgovora. On preuzima podatke iz tog kataloga, posebno signaturu i obavijest da li je knjiga slobodna i da li je raspoloživa i izvan čitaonice.

Zahtjev upućuje na način koji je najprihvatljiviji u datim uslovima, a koji zavisi od vrste literature, mogućnosti biblioteke kojoj se šalje zahtjev, itd.

Najbrži način je slanje Fax-om i elektronska isporuka dokumenata (EDD – Electronic Document Delivery), dvije metode komunikacije posebno povoljne za potrebe biblioteka jer pojednostavljaju i ubrzavaju transmisiju podataka. Ukoliko se radi o zahtjevu koji se šalje i prima Mail-om, odnosno putem elektronskog časopisa i online baza, onda je vremenski rok minimalan, što je od neprocjenjive vrijednosti za krajnjeg korisnika. Ukoliko biblioteka-primalac ne posjeduje materijal, zahtjev se automatski prosljeđuje dalje sve do pozitivnog odgovora koji se usmjerava ka biblioteci – pošiljaocu.

Dakle, u ovom segmentu bibliotekarstva savremena računarska tehnologija je od ogromnog značaja, jer ubrzava i poboljšava komunikaciju i kvalitet informacije, čiji je krajni cilj – korisnik. Tek u ovom mileniju elektronike i računara ovaj segment bibliotekarstva dobiva svoj puni značaj i svrsishodnost.

Literatura:

1. Baucher, Virginia. Interlibrary Loan Practices Handbook. Chicago : ALA, 1997.
2. International Lending, Principles and Guidelines for Procedure. // IFLA Journal 14 (1988), 258-264